

85H-1

A-83

ASDRENI

Lulëkuqja

15

3

103-113

891-P83-1

A-83

ASDRENI

(Aleksandër Stavre Drenova)

8A

Dre 8

5
~~2-837~~
BIBLIOTEKA E SHKENCËVE
GJIRKASTER
11 311

L U L E K U Q J A

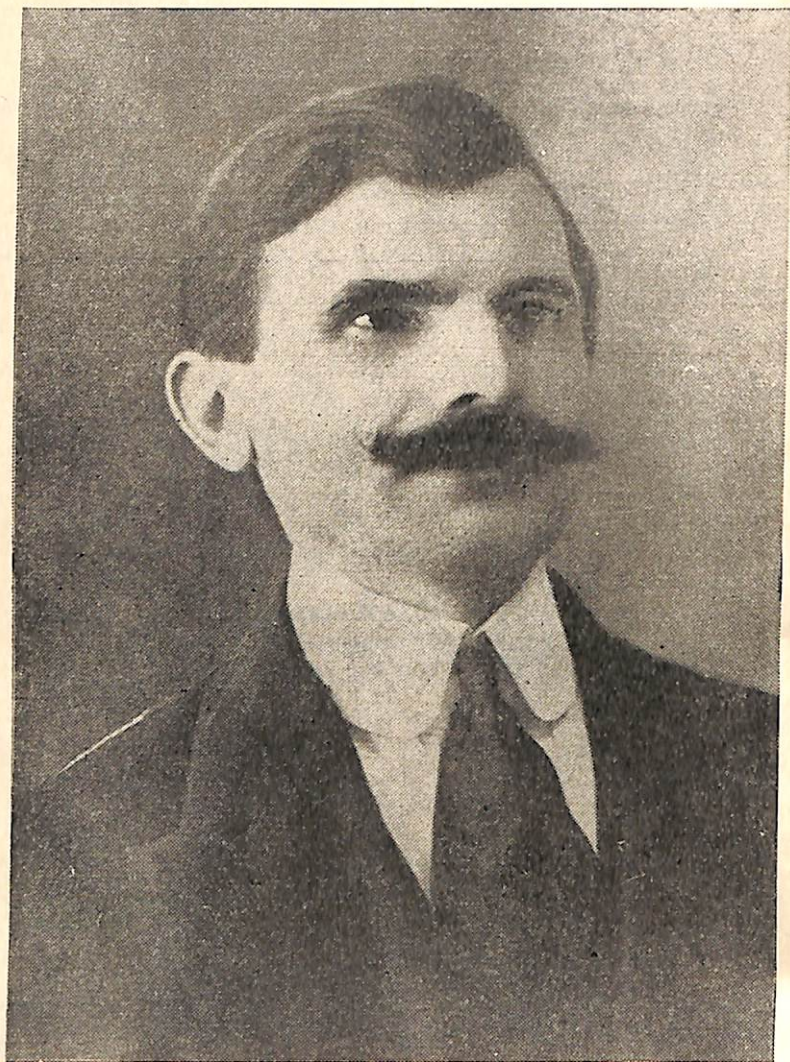
Zgjedhur dhe redaktuar

nga

Dhimitër Fullani

N. SH. Botimeve «NAIM FRASHËRI»

TIRANË, 1958

ASDRENI
(Aleksandër Stavre Drenova)
1872—1947

G. P. Kim?

TË DASHUR PIONIERË

A e njihni këtë burrë me mustaqe të zeza, që ju shikon me ëmbëlsi? Sigurisht që ju nuk e keni parë atë, se kur jetoi dhe punoi ai, shumë prej jush ende nuk kishin lerë. Por emërin do t'ia keni dëgjuar patjetër, kur keni lexuar poezitë e tij në shkollë. Ai është Aleksandër Stavre Drenova, i njohur me pseudonimin «Asdren», një nga poetët tanë më të çquar, nxënës i Naimit dhe shok i ngushtë i Çajupit.

Aleksandri lindi në një familje të varfër të Drenovës së Korçës më 11 prill 1872. Prindërit i vdiqën porsa mbaroi shkollën greqishte të fshatit, prandaj u detyrua të mërgojë në Rumani që në moshën 17 vjeçare, ku e kaloi gadi tërë jetën deri sa vdiq më 12 dhjetor 1947.

Asdreni që i vobekët. Në fillim atje, në mërgim, bënte punë të rënda si qymyrxhi, çirak dyqani, a si sekretar i ndonjë tregtari, ku shpërblehej sa për të nxjerrë bukën e gojës. Me vështirësi të mëdha e kreu shkollën e mesme të natës. Kur u bë poet i njohur dhe atdhetar i çquar, bashkatdhetarët e nderuan shumë dhe e ndihmuan kur e panë keq.

Por varfëria nuk e pengoi aspak Asdrenin që të punojë pa u lodhur si poet i atdheut të tij.

Ju e dini të dashur pionierë se 60 e sa vjet përpara populli ynë u ngrit në luftë kundër zgjedhës 500 vjeçare të Turqisë, për ta bërë Shqipërinë, atdheun tonë të dashur, një vënd të lirë. Nga gjiri i këtij populli duallnë aherë një varg shkrimtarësh si Naimi e Sami Frashëri, Çajupi, Mjeda, Asdreni e tjerë, që me fjalën e tyre të zjarrtë çuan peshë zemrën e shqiptarit për atdhe e i dhanë flakë luftës për liri. Me frymën e atdashedhurisë, që ishte përhapur tek shqiptarët e Rumanisë u farkëtua shpirti patriotik i Asdrenit dhe nën shëmbullin e poezisë së Naimit lindi poezia e tij.

Ai është një nga mësuesit e parë të shkollës shqipe. Pesëdhjetë e sa vjet përpara ai ngriti shkollën fillore shqipe në qytetin Kostancë të Rumanisë dhe u mësoi fëmijve të shqiptarëve të mërguar atje shkrimin e gjuhës sonë. Shumicën e vjershave ai i bëri për fëmijët e shkollave tona të para. Por poezitë e tij janë më qindra. Ai botoi 3 vëllime me poezi. I pari me titull «Reza djelli» doli nga shtypi më 1904, i dyti «Ëndra e lotë», më 1912 dhe i treti «Psallme murgu», më 1930.

Asdreni u bë një nga atdhetarët më të çquar të kohës dhe kënga e tij buçiste bashkë me atë të Çajupit që në fillim të shekullit tonë, për ta ngritur popullin shqiptar në luftën e lirisë së Atdheut:

Qitni pallën si ju dini
Edhe kordhën në e kini,
Me gjithë zemër e pandjesë,
Bini qenit të pabesë.

Lexoni hymnet e marrshet e Asdrenit dhe do të shikoni sa kryelartë do ta ndjeni vehten, se jeni bijt e kësaj Shqiprije heroike, bijt e atyre që luftuan me trimëri të madhe për ta çliruar Atdheun nga zgjedha e huaj. Që më 1908, ai krijoi hymnin tonë kombëtar. Me vargjet e këtij hymni në gojë dhanë jetën sa e sa dëshmorë për lirinë e Atdheut:

Pranë flamurit të bashkuar,
Me një dëshirë, me një qëllim,
Të gjithë atje duk'u betuar,
Ta lidhim besën për shpëtim

Vjersha e tij ta mbush shpirtin me një dashuri të ëmbël, që buron nga një zëmër aq e dashur për Atdhenë në mjerim, në robëri:

Shqipëri o mëma ime
Lot po derdh prej zëmrës sime,
Se je e tretur si qiri.
Hape gjirin, hapi krahtë,
Të të puth gojën e thatë
Me një mall e dashuri.

Asdreni, këndoi me krenari kombëtare për gjuhën shqipe, për trimëritë e shqiptarit në luftat e lirisë.

Te vjershat e tij ju do të shikoni se sa dashuri të madhe kishte ai për fshatarët e puntorët e varfër, që turreshin në ballë të luftës dhe sa fort i urrente ai feudalët, që e shfrytëzonin popullin dhe tradhëtonin atdhenë:

«Këta janë turpi i atdheut
Edhe plaga e Shqipërisë».

Asdreni luftoi për një atdhe të lirë jo vetëm nga të huajët por edhe nga shfrytëzuesit e vendit. Ai deshi një atdhe për vegjëlinë, për popullin punonjës, prandaj e dënoi me gjithë shpirt në poezitë e tij regjimin e bejlerve dhe të borgjezive me Zogun në krye, që po i thithnin gjakun popullit e po shkatrronin çdo gjë, për të mbushur xhepat e veta.

Asdreni na ka lënë gjithashtu shumë poezi të bukura për natyrën dhe punën. Ai i këndoi me bukuri të madhe natyrës shqiptare, bujkut punëtor. Sa dashuri kishte ai për punën e puntorin, aq e urrente përtacin :

«Puna është nder
Për çdo njeri me mend,
Përtimi është vrer
Pa fjalë e pa kuvend».

Ju do të kënaqeni me ato poezi të bukura, ku Asdreni i këndon stinave, muajve të motit dhe jetës së fshatarëve sidomos në pranverë :

«Çunat lozin, vashat qepin,
Plakat e urta tjerrin lesh;
Nuset tundin, shkundin djepin,
Burrat shatnë, pleqtë grepin,
një bën fjalë e tjetri qesh.»

Na që jemi më të motshëm se ju i dijmë edhe sot përmendësh shumë poezi t'Asdrenit,

aq fort na kanë pasë pëlqyer. I këndonim atëhere në shkollë, ose i recitonim në klasë me aqë zell përpara mësuesit, sa zemra na rrihte nga gëzimi si zemër zogu.

Sot në Shqipërinë e re, kur populli i udhëhequr prej partisë sonë të Punës po ndërton Socializmin dhe po vihet kështu në jetë dëshira aq e zjarrtë e Asdrenit për një atdhe të popullit punonjës, vjersha dhe kënga e tij do të këndohen edhe më me zell nga shkollarët tanë. Na do t'i kemi ato si gjëra të shtrejta, se ato janë pjesë e pandarë e një thesari aq të çmuar, që na lanë trashëgim të parët tanë. Me

DHIMITËR FULLANI

||
V
mëso të shkruash.

TË RINJVE

O ju që vini paskëtaj plot shpresë,
Si ata që s'dinë çase psherëtimi,
Që s'panë vojtje-e as durim mërgimi,
As zemrave pik helmi që t'u zbresë!

Na rrugën drejt e mbajtmë gjith me ndjesë,¹⁾
Të tretur shumë herë nga trishtimi;
Por mjaltë krejt na dukej hidhërimi
Kur shihnim se fjala jonë zinte besë²⁾.

Por na ju lemë, shkojmë si shkon vesa,
Asgjë mbi dhe s'qëndron për gjithëmonë,
Si trashëgim ju lemë shpirtin tonë.

Ne shkojm' o shokë, po s'na shuhet shpresa,
Se fjalën që ju lamë si pasqyrë,
Gjithmonë do ta kenë shëmbëlltyrë.

1) ndjesë-a = të ndërjet e fajit, të folurit e fajit. Por këtu auktori e ka përdorë me kuptimin: me ndjenjë. (Na shkuam drejt rrugës së luftës për liri, duke qenë të frymëzuar me ndjenjën e atdhedashurisë).

2) zinte besë = Fitonte besim në popull, besohej.